

Den næste sag på dagsordenen var:

Afstemning

2) **Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Kirsten Jacobsen.**

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 122 stemmer.

Formanden:

Den næste sag på dagsordenen var:

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg be-
trakte det som vedtaget, at den ønskede orlov
meddeles fra og med den 27. februar 1979,
og at stedfortræderen indkaldes som midler-
tidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

4) **Forespørgsel til undervisningsministeren:**

Forespørgsel af Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):
»Hvilke planer har regeringen med skole-
pasningsordninger?«
(Forespørgsel nr. XIX. Anmeldt 31/1 79.
Fremme af forespørgsel vedtaget 7/2 79).

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling

3) **Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.**

Forhandling

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Da jeg stillede forespørgslen til undervis-
ningsministeren: »Hvilke planer har regerin-
gen med skolepasningsordninger?«, var lov-
forslag nr. L 161 vedrørende ændring af lov
om folkeskolen (om børnehaveklasser, skole-
pasningsordninger m.v.) endnu ikke fremsat,
og jeg var derfor bekymret for, at regeringen
kunne have planer, der pegede i retning af
de konklusioner, der er fremsat i arbejds-
gruppens redegørelse fra november 1978.

Kristen Østergaard (V):

Folketinget har nu under de foregående
punkter på dagsordenen vedtaget at meddele
orlov til 2 af tingets medlemmer og at ind-
kalde stedfortræderne.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvel-
se skal jeg herefter tillade mig at gøre indstil-
ling om, at de pågældende stedfortrædere
godkendes som midlertidige medlemmer af
folketinget.

Hr. *Ellefsen* er valgt på Færøerne, og som
midlertidigt medlem i anledning af hans or-
lov indkaldes lagtingsmedlem *Johs. M. Olsen*,
der er l. stedfortræder for sambandspartiet.

Fru *Kirsten Jacobsen* er valgt i Nordjyl-
lands amtskreds, og i anledning af hendes
orlov indkaldes l. stedfortræder for frem-
skridtspartiet i denne amtskreds, advokat
Mogens Tange.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i
dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter
på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

1. Lagtingsmedlem *Johs. M. Olsen* godken-
des som midlertidigt medlem af folketinget
fra og med i dag, den 27. februar 1979.

2. Advokat *Mogens Tange* godkendes som
midlertidigt medlem af folketinget ligeledes
fra og med i dag, den 27. februar 1979.

Hermed sluttede forhandlingen.

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

stået på den måde, at der på et senere tidspunkt sikkert fremsættes krav om, at ordningen skal fortsætte i de større klasser.

Derfor er jeg interesseret i undervisningsministerens redegørelse.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Regeringens planer med hensyn til skolepasningsordninger fremgår af det forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen (om børnehaveklasse, skolepasningsordninger m.v.), som blev fremsat den 2. februar i år, som var til første behandling den 13. februar, og som for øjeblikket behandles i folketingets uddannelsesudvalg, og jeg skal ikke lægge skjul på, at den stillede forespørgsel på denne baggrund forekommer mig – for at sige det pænt og høfligt – overflødig.

Jeg skal derfor i anledning af hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s forespørgsel blot henvise til, hvad der blev sagt under førstebehandlingen, hvor jeg også henviste til den videre behandling af dette spørgsmål, som skal pågå i uddannelsesudvalget.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Jeg takker ministeren, om end det var et meget kort svar, en kort redegørelse. Ministeren har tidligere nævnt, at 75 pct. af børnene i dag går i børnehaveklasse uden pasningsordning. Man kunne måske sige, at der så heller ikke var noget overvældende behov for at etablere den. Så må behovet være så lille, at den enkelte skole selv kan passe de par nøglebørn, der kan være tale om, uden at stille det helt store apparat på benene.

Det tilbud, ministeren talte om og fortsat taler om, vil med garanti senere blive et krav, et dyrt krav, til kommunerne. Men når man i udkastet til vejledning skriver, at kommunalbestyrelserne *kan* oprette osv..., må det naturligvis tolkes derhen, at så kan man også lade være.

I sit svar til ordførerne ved første behandling af lovforslag nr. L 161 sagde undervisningsministeren bl. a. – jeg citerer fra Folketingsstidende 1978–79, sp. 6507:

»... at vi her giver en hjemmel til at lave disse ordninger i folkeskolens regie. Der ligger ikke noget pålæg i dette...«.

Og lidt senere:

»Der er ikke ... tale om at lave nogle billige, skrabede opbevaringsordninger.«

Dette ligner faktisk BUPLs – altså Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisations – kritik, idet BUPL i sin skolepasningsfolder betegner de eksisterende ordninger som en pasningsfabrik.

Fru Helle Degn, socialdemokratiet, bekræftede i sit tidligere indlæg, at det, man fra socialdemokratisk side agter, er at strukturere børnenes hele dag, både før og efter skoletid, men man kalder det nok så pænt en skolepasningsordning.

Socialdemokratiet argumenterer her nok så uskyldigt, men det er reelt bare et led, de mangler i at kunne få fingre i barnet hele dagen. Kun BUPL er ærlige nok til at sige, hvad sagen drejer sig om. De indrømmer, at de kræver, det bliver med fuld pædagogbehandling, så holdningsbearbejdelsen kan blive sat i system. Det kan man ikke opnå, hvis børnene bare skal passes.

Det udtrykte fru Helle Degn også klart, da hun sagde, at socialdemokratiet ikke kan medvirke til at lave upædagogiske parkeringsordninger, og at det heller ikke skal være hverken nogen billig eller nogen let løsning. Socialdemokratiet stiller de velkendte uøkonomiske krav til såvel lokaler som personale, og man kræver ligeledes, at skolepasningsordningen skal være åben uanset ferier og fridage.

Hr. Bertel Haarder fra det andet regeringsparti ser beklageligvis ikke den risiko, der ligger i, at ordningerne, som det tilbydes kommunerne at etablere, kan gå hen at blive permanente.

Derimod var jeg glad for, at det konservative folkeparti i den tidligere debat omkring lovforslag nr. L 161 udtrykte betænkelighed over for fru Helle Degns visioner.

Venstrefløjspartierne – SF, kommunisterne og VS – udgjorde i den debat i bred enighed Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisations talerør. Fru Ebba Strange sagde dengang ligeud, at hun ønskede pædagogiske udviklingssteder, ordføreren for DKP mente, at lovforslag nr. L 161 ikke engang løste det, man kaldte presserende problemer, og partiet VS kaldte det ren opbevaring.

Man kunne modsat spørge, hvorvidt der er behov for andet i de få timer, der skal være tale om.

Vi kan i fremskridtspartiet i princippet ikke direkte have noget imod, at der i givet fald bliver tale om rene skoleforanstaltning-

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

ger. Her undgår man nemlig kompetencestridigheder mellem socialudvalget, der står for pasningsordningen i kommunen i almindelighed, og så skolen, skolenævnet eller kulturudvalget, som lægger bygningen til og egentlig har ansvaret for alt, hvad der foregår på skolen. Det vil altid være noget rod at have en social institution i et kommunalt kulturudvalgs regie. Der vil afgjort opstå kompetencestridigheder mellem socialudvalget og BUPL og pladsanvisningen og de skolenævn, der skal have ansvaret for ordningerne.

Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation siger helt klart, at de ikke finder, det er en fordel, at skolens leder bliver pasningsordningens pædagogiske leder, fordi denne ikke er i besiddelse af det fornødne kendskab til en daginstitutionslignende pasningsordning, foruden at der er forskellige holdninger og traditioner inden for skolevæsenet og daginstitutionsområdet i forbindelse med den kreative side af børnenes opdragelse.

Folkeskolelærerne har jo ofte den samme politiske holdning og overbevisning som pædagogerne og vil også gerne have fingre i børnene. Derfor bakker de det måske op, men jeg tror personlig ikke, at disse skolepasningsordninger er ret mange skoleinspektørers livret, men at det faktisk trækkes ned over hovedet på dem. Naturligvis mener vi ikke, at den daglige leder behøver at være hverken børnehave- eller fritidspædagog. Når der tales om, at det skal foregå i skolelederens regie, vil jeg gerne have oplyst, om man fra ministeriets side har budgetteret med ekstrabetaling til skolelederne for dette ansvar, og om man ikke også mener, det f. eks. vil betyde ekstra sekretærtimer på skolen.

Med hensyn til økonomien foreslås betalingen at skulle svare til den, der gælder for andre institutioner. Det vil sige, at forældrene højst kan komme til at betale 25 pct. af prisen minus ejendomsudgifter og administration. Det eneste rimelige må være, at brugerne af denne service i hvert fald betaler, hvad det koster, og da f. eks. personale, der ansættes ud over maksimalgrænsen, skal betales fuldt ud af kommunens skatteydere, er maksimumsbeløbet af det onde. I arbejdsgruppens redegørelse foreslår man, at der fastsættes et maksimumsbeløb af undervisningsministeren for størrelsen af de udgifter, statens tilskud beregnes ud fra.

Der er noget, der for mig er uklart omkring forældrebetalingen. Der tales her om noget, der svarer til betalingen til institutioner. Her er der jo statstilskud, men når det er skolen, der skal stå for det, kan der ikke ydes tilskud, fordi skolen ikke får refusion, men bloktilskud. Der er faktisk noget uopklaret og skævt her, der vil indebære et brud med principperne for folkeskolens finansiering. Der er ikke opstillet noget skøn over økonomien. Der burde være en opgørelse over, hvad det vil koste, når man overhovedet vil stille det apparat på benene i stedet for at nøjes med det, den enkelte skole selv etablerer uden lovgivningsmæssige påbud. Man må have en opgørelse over det nøjagtige behov og over det fremtidige behov, der bliver, når ordningen eventuelt udvides til at omfatte alle skolens elever, hvad der jo lægges op til som fremtidsmusik.

Der er tale om en udvidelse af den offentlige service og foretagsomhed på et tidspunkt, hvor det er det modsatte, der er brug for, og de økonomiske konsekvenser bør derfor være klarlagt. Man kunne også spørge, hvor det kommunale selvstyre bliver af, når skoler ikke selv må tilrettelægge en pasning for de nøglebørn, der kan blive tale om.

Omkring optagelse af børn, anvisning og ventelister siger Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation, at børnene skal skrives op i kommunens centrale pladsanvisning. Vi mener, det bør være en sag mellem forældre og skole og ikke for anvisningen. Man siger faktisk mod at gøre alle til behandlingskrævende individer, bare fordi deres barn skal passes en time om morgenen. Dette fremgår tydeligt af de af BUPL fremførte argumentationer omkring et helhedssyn, man ønsker administreret af socialforvaltningen med dens behandlergrupper.

Der er i det kendte oplæg slet ikke taget hensyn til, at lærere og inspektører, rengøringspersonale, sekretærer og pedel skal have noget ekstra for det arbejde og de ekstra timer. Når pasningsordningerne eventuelt også skal disponere over gymnastiksale og svømmehaller, og hvis der skal foregå alle de aktiviteter, der lægges op til, vil det enten betyde mere personale – og det vil kræve betydeligt mere personale, end et fritidshjem normalt har – eller det vil kræve, at lærerne f. eks. er på skolen til kl. 17. Det vil så være overar-

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

bejde, der ligger ud over de nu fastsatte 27 timer.

Der lægges altså op til en fritidshjemslignende ordning, selv om det, mange forældre ønsker, bare er en time før og en time efter skoletid. Det kan ikke være rimeligt at lægge op til, at barnet skal være på skolen fra f. eks. kl. 6.30 om morgenen til kl. 17.30 om eftermiddagen – med mad, hvile osv. – for så er formålet med pasningsordningen jo et helt andet, end der angives.

De fritidsaktiviteter, der falder ind under de forskellige interessegrupper efter fritidsloven og de frivillige børne- og ungdomsforeninger, som folk i et vist omfang selv skal betale til, vil blive klart udmanøvreret af skolepasningsordningerne, som kommunerne kan køre gratis. Det er faktisk endnu et anslag mod private initiativer.

På mange skoler vil ordningen slet ikke kunne komme på tale, fordi der ganske enkelt ikke er plads. Faglokaler bruges så meget, at de ikke kan lånes ud til en pasningsordning i skoletiden, og efter skoletid bruges mange af disse lokaler af f. eks. ungdomsskolen eller frivillige interesseorganisationer. Derfor kan fremskridtspartiet støtte en hel del af de betragtninger, der forelægges i en lille folder fra Dansk Ungdoms Fællesråd, DUF, hvor man peger på den enestående karakter, det frivillige børne- og ungdomsarbejde har, for en stor del byggende på frivillig og ulønnet arbejdskraft, og at man bør tilgodese de ressourcer, der ligger i det frivillige lederskab i foreningerne, så man sikres den bedst mulige udnyttelse heraf. Det ville være synd for dansk kultur og danske traditioner at slagte de aktiviteter for børn og unge, der arrangeres af foreningerne.

Hvor arbejdsgruppen direkte anfører, at der findes mange børn, der ikke kan tåle den belastning, som flere miljøskift i løbet af dagen vil være, mener vi ligesom DUF, at det tværtimod er vigtigt, at børnene i hverdagen møder forskellige voksne med forskellig baggrund og forskelligt erfaringsgrundlag, og at miljøskift i løbet af dagen derfor er positivt og en vigtig del af barnets opvækst, netop fordi barnet modtager forskellige impulser og erfaringer fra andre fritidsmiljøer som f. eks. fra det frivillige børne- og ungdomsarbejde.

Vi mener også, at ordningen kommer til at betyde voldsomme investeringer på skoleområdet i kommunerne. Den kommer til at be-

tyde større offentlige anlægsudgifter, da man jo skal etablere f. eks. boldspilfaciliteter, sløjdværksteder af forskellig art o. lign. Dette er vel at mærke klubfaciliteter, der allerede findes i f. eks. idrætsklubber og ungdomsklubber, og det er derfor forkasteligt, at man på denne måde vil træde de mange frivillige og gratis initiativer under spejderbevægelserne og i gymnastik- og idrætsforeningerne så groft over tærne.

Vi er med fuld fart på vej mod det totalitære socialistiske statstyre, hvor alle skal styres og ensrettes fra vugge til grav, og dér må vi spørge: er dette befolkningens ønske?

J. K. Hansen (S):

Da mit partis ordfører, fru Helle Degn, desværre ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hendes vegne sige, at spørgsmålet om, hvilke planer regeringen har med skolepasningsordninger, blev vist opklaret for de fleste af os her i folketinget, den dag vi havde førstebehandlingen af lovforslag nr. L 161 om skolepasningsordninger. Det var den 13. februar i år. Dette lovforslag arbejdes der nu videre med i uddannelsesudvalget, og derfor har socialdemokratiet intet yderligere at tilføje under denne forespørgsel.

Jeg vil godt selv tilføje, at med det efterhånden gode kendskab, vi har til fremskridtspartiet, er der næppe nogen her i denne sal, der undres over forespørgslen, men det, man kan undres over, er de spørgsmål, som forespørgeren stiller her fra denne talerstol. Man må konstatere, at fremskridtspartiet nu har indført en særlig behandling mellem første og anden behandling af et lovforslag. Jeg går da ud fra, at alle vi andre kan få belyst vore spørgsmål i folketingets uddannelsesudvalg, og det vil jeg i hvert fald som formand for uddannelsesudvalget gøre en indsats for at vi kan få.

Wissing (FP):

Ved første behandling af lovforslag L 161, forslag til lov om ændring af folkeskoleloven, som blev foretaget her i tinget den 13. februar 1979, udtrykte jeg ligesom flere andre ordførere en forventning om, at vi ville få en mere indgående debat om de i lovforslaget omhandlede afsnit vedrørende etablering af skolepasningsordninger. Ved den lejlighed udtalte undervisningsministeren, at

[Wissing]

hun ikke ville bruge tid på at kommentere fremskridtspartiets syn på opdragelse i offentlig regie, idet hun tilføjede: »på så sent et tidspunkt«. Det skal indrømmes, at det var ud på aftenen. Da vi nu har lejlighed til at tage diskussionen på et bedre tidspunkt, troede jeg, ministeren ville være mere indforstået hermed.

For mit vedkommende kan jeg kun udtrykke tilfredshed med, at vi nu får lejlighed til at udbyde vores synspunkter, idet jeg ikke mener, at førstebehandlingen, der jo også omfattede børnehaveklasserne, har givet tilstrækkeligt grundlag for en behandling af en sag, der er af så vidtrækkende betydning.

At det ikke kun er fremskridtspartiet, der betragter skolepasningsordninger som et vigtigt anliggende, fremgår bl. a. af, at den socialdemokratiske ordfører, fru Helle Degn, ved førstebehandlingen betegnede lovforslaget som en af de måske største reformer i disse år. En sådan udtalelse kan ikke undre, når man betænker, hvorfra forslaget kommer, hvordan det er blevet til, og hvilke politiske formål der ligger bag.

Det synes klart, at der allerede nu skal tages fat på at realisere de fremtidsvisioner, der er udkrystalliseret i socialiseringsværket U 90. I det kapitel i U 90, der omhandler førskole og skolestart, opsummerer man først en hel række påståede skævheder i den nuværende skolestartssituation. På den baggrund fremturer et flertal af det centrale uddannelsesråds medlemmer derefter med alle de lyksaligheder, der kan opnås ved, at børnene også får lejlighed til at tilbringe deres fritid i skolen. Efter opremsningen af de påståede goder foreslås det, at undervisningsministeriet skal nedsætte et udvalg, der skal udarbejde forslag til, hvordan sagen kan gribes an.

Tryksværten i U 90 var næppe tør, før der blev nedsat en arbejdsgruppe med det formål at fremskaffe en redegørelse, der kunne udnyttes til udarbejdelse af et lovforslag. At udvalget eller arbejdsgruppen næsten kun kom til at bestå af repræsentanter for de interessegrupper, der kan pleje særinteresser i denne sag, samt et flertal af ministerielle embedsmænd, kan ikke undre, når man tænker på den ensidighed, der er tradition for ved lignende projekter.

Nu ligger forslaget på bordet, og hermed er et af de i U 90 tilstræbte formål, at sikre børnene trygge opvækstvilkår i et alsidigt og

udviklende og stimulerende miljø, inden for rækkevidde. Men der er ikke ført noget som helst bevis for, at børnene sikres disse trygge opvækstvilkår, eller at miljøet bliver alsidigt, udviklende og stimulerende; tværtimod. Alt tyder på, at netop institutioneringen af børnepasning og opdragelse betyder, at mange børn ikke får den trygge opvækst, som er af så stor betydning for deres udvikling.

Antallet af børn og unge, der må tilbringe en stor del af deres tid i institutioner, har været støt stigende i en årrække. Det samme har været tilfældet med antallet af de børn og unge, der kaldes adfærdsvanskelige. Selv om en del af disse adfærdsvanskeligheder ofte kun skyldes manglende konsekvens og ansvarsfølelse hos opdragerne, kan der ikke ses bort fra, at mange – alt for mange – på grund af dårlige opvækstvilkår pådrager sig psykiske skader, som vil bringe dem men resten af livet.

Fra fremskridtspartiets side har vi derfor gang på gang fremhævet det vanvittige i at lade børnenes opdragelse blive et anliggende, der mere og mere overdrages til institutionerne. Vi mener, at børnenes opdragelse først og fremmest skal være forældrenes opgave og ansvar. Vi mener også, at mange forældre er enige med os i dette synspunkt, og at et stort antal af forældrene vil være i stand til at klare den opgave.

Hvis nogle forældre mener, at de ikke magter at passe og opdrage deres egne børn, bør vi fra lovgivernes side træde hjælpende til. Men det skal ikke være på den måde, at vi giver endnu flere tilbud, opretter endnu flere institutioner og ansætter endnu flere pædagoger. Hjælpen må bestå i, at vi laver en lovgivning, der muliggør, at det igen kan blive den enkelte families sag at vælge, hvordan og hvor dens børn skal passes.

Det er ikke en sådan lovgivning, der er lagt op til ved at udvide opdragelsen i offentlig regie med skolepasningsordninger; det forholder sig nærmest lige omvendt. Der vil blive stillet nye, store krav til de offentlige kasser, hvilket tydeligt fremgår af de krav, som nu for fuld kraft køres frem af interesseorganisationer og ansvarsløse politiske partier.

Hvem der til syvende og sidst skal betale, er der ikke tvivl om. Det er bl.a. de selv samme forældre, der måske hellere end gerne ville påtage sig hele ansvaret for opdragelsen

[Wissing]

af deres egne børn, men som nu på grund af den stadig stigende skattebyrde presses yderligere i defensiven. At det så også af U 90 fremgår, at en del af det centrale uddannelsesråds medlemmer anser det for påkrævet, at skolepasningsordningerne bliver gratis for forældrene, er i den forbindelse en ringe trøst; det vil kun gøre valget for forældrene endnu sværere.

Allerede inden man når frem til gratisprincippet, vil der dog være sket uoprettelige skader på anden front. Jeg tænker her på henvendelsen fra Dansk Ungdoms Fællesråd vedrørende det frivillige børne- og ungdomsarbejde. Fællesrådet peger i sin henvendelse på, at skolepasningsordningerne henvender sig til de samme børn, som i dag i stor udstrækning deltager frivilligt i de mange forskellige aktiviteter, som forestås af børne- og ungdomsorganisationerne. Dansk Ungdoms Fællesråd vil med sin henvendelse gerne understrege vigtigheden af, at det frivillige børne- og ungdomsarbejde fortsat får en central placering i fritidslivet, og de fremfører derfor en række forhold, som efter deres mening bør indgå i overvejelserne ved behandlingen af lovforslaget. I den sidste del af henvendelsen fra Dansk Ungdoms Fællesråd til folketingets medlemmer anføres følgende:

»Som nævnt indledningsvis har vi betænkeligheder i forbindelse med det fremsatte lovforslag, og disse er først og fremmest begrundet i frygten for, at en øget institutionalisering kan betyde et brud med det børne- og ungdomsarbejde, som ingen andre lande har været i stand til at opbygge på samme brede, frivillige basis.«

Hertil må jeg desværre sige, at uanset hvad man måtte finde på at vedføje skolepasningsordningerne af fine ord om koordinering og mulighed for fritidsaktiviteter uden for pasningsordningerne osv., vil det i praksis hurtigt vise sig, at de offentlige tilbud skal have fortrinsret fremfor alt andet.

Der er derfor al mulig grund til at udtrykke betænkeligheder, men det er faktisk en alt for lille reaktion. Hvis man kender lidt til de kræfter, der er toneangivende i hele den danske opdragelses- og uddannelsespolitik, er der grund til at udtrykke den allersorteste pessimisme. Her drejer det sig nemlig ikke om at tilgodese børnenes tarv – den er af helt underordnet betydning – nej, det drejer sig om at forfølge politiske mål, der vil bety-

de en total ændring af det danske samfund. En af vejene hertil er offentlig opdragelse af børn og unge i lighed med, hvad der finder sted i en hel række socialistisk indrettede diktaturstater.

Ét af midlerne til at nå disse mål er at gennemføre det socialiseringsprogram, som er udtrykt i U 90. I dette program indtager skolepasningsordningerne ganske vist kun en beskedne plads, men de er dog en del af helheden.

Derfor vil vi fra fremskridtspartiets side ikke medvirke til indførelsen af skolepasning, ligesom vi heller ikke vil medvirke til gennemførelsen af andre dele af de uhyrligheder, som U 90 lægger op til. Vi håber derimod, at mange andre såvel i som uden for dette ting vil have samme opfattelse som vi. Der er brug for mange kræfter, hvis vi effektivt skal bekæmpe de tendenser, som den fortsatte ekspansion af opdragelse i offentlig regie er udtryk for.

Bertel Haarder (V):

Eftersom fremskridtspartiet åbenbart ikke fik lyttet rigtigt efter, da vi havde denne debat for et par uger siden, skal jeg gerne gentage, at skolepasningsordningerne for venstre ikke er noget skridt i retning af heldagsskolen, at der kun er tale om, at en udbredt foreteelse nu udtrykkeligt legaliseres, uden at der gives nogen detaljerede pålæg om, hvordan sådanne ordninger skal indrettes. Vi opfordrede dengang kommunerne til at gå yderst forsigtigt frem og kun oprette ordninger, hvor der er gode begrundelser for det, for at det ikke skal gå sådan, at det hele medvirker til, at forældrene tager sig mindre af deres børn, end de gør i forvejen.

Denne indstilling har vi fortsat her 14 dage efter debatten.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne indlede med at henvise til, hvad vort partis ordfører sagde, da vi havde forslaget om børnehaveklasser og skolepasningsordninger til behandling for en uges tid eller to siden, hvor vi pegede på de indgreb i kommunernes selvbestemmelsesret og den forøgelse af de offentlige udgifter, som lovforslaget vil betyde, og hvor vi også satte et spørgsmålstegn ved, om ikke frivilligheden ville ende med tvang. Noget sådant har vi jo

[Gerda Møller]

set på så mange områder: når man indfører noget, som først er frivilligt, ender det med at blive en tvang.

Men i dag skulle det jo dreje sig mere om det principielle, og dér mener jeg, det først og fremmest må være naturligt at sætte fokus på børnene og spørge os selv, om ikke det er påkrævet at tage hele vor indstilling over for børn og samfund op til nyvurdering, fordi den politik, der hidtil har været ført over for vore børn, tilsyneladende ikke har været den rigtige. Man kan spørge og skal også spørge, om det egentlig er flere offentlige pasningsordninger, der er brug for, eller om ikke det snarere er en politik, som skaber bedre betingelser for, at familien kan bære sit ansvar og løse sine opgaver ud fra princippet om frihed i valget af livsform og kultur.

Det konservative folkeparti er ikke i tvivl på dette område: vi mener, det er forældrene, der er brug for i langt højere grad, end forældrene selv er klar over det. Hvis vi vil skabe bedre kår for næste generation, må vi betragte børnene som en så vigtig del af familien, at det kræver en indsats af forældrene igennem en kortere eller længere tid at have ansvaret for deres børns opvækst og opdragelse.

Jeg siger ikke hermed, at vi kan undvære daginstitutioner som pædagogisk og social foranstaltning, hvis familien og i særlig grad kvinden skal have frie valgmuligheder, og hvis den enlige mor eller far eller den, der har en ægtefælle med en beskeden indtægt, skal have mulighed for at tjene penge til livets opretholdelse. Men vi vil gerne have os frabadt, at samfundet betragter både børn og voksne som nogle individer, man kan behandle, som man finder for godt.

Vi betragter altså de forskellige pasningsordninger, vi har her i samfundet, som en serviceforanstaltning, det er op til forældrene selv at gøre brug af. Men det, vi er skeptiske over for, er, at man mange steder, når man sender sine børn til disse institutioner, er nødt til at affinde sig med, at børnene bliver ofre for en bestemt holdningsbearbejdelse. Visse mennesker, visse pædagoger og også visse politikere, mener, at der skal en sådan holdningsbearbejdelse til. Desværre har jeg ikke det helt nøjagtige citat, men jeg tror, det var på Danmarks lærerhøjskole, hvor den tidligere undervisningsminister holdt et foredrag, og dér sagde hun bl. a., at hvis man

skulle have sin socialistiske politik igennem, måtte man udnytte de revner og sprækker, der findes i det borgerlige samfund.

Når man læser de publikationer igennem, der er kommet fra de fire arbejdsgrupper, som igennem de senere år har beskæftiget sig med børns opvækstforhold, må man også være en lille smule skeptisk. Der er egentlig kun tre arbejdsgrupper, men jeg tager U 90 med, fordi den har været så stærkt fremme i debatten, og fordi U 90 går ind for både holdningspåvirkning og større lighed. De tre andre grupper er dem, der har beskæftiget sig med barnets stilling i samfundet før skolealderen, med skolestarten og med børn og kultur. Jeg skal ikke citere ret meget fra dem – der kunne citeres mange, mange ting – jeg kan bare citere det, der står om, at det ikke kan være rimeligt fortsat at bygge på den idé, at alene forældrene har ansvaret for børnenes opdragelse, når langt den overvejende del af barnets vægentid tilbringes i en institution. Videre hedder det, at det er nødvendigt, at børn og unge frigøres fra en række traditionelle forestillinger, som bl. a. findes hos forældrene.

I disse citater og i den tidligere undervisningsministers udtalelse ligger der jo ikke ligefrem en styrkelse af familiens opdragelsesfunktioner. Tværtimod går alle disse udtalelser ud på at svække familiens opdragelsesfunktion til fordel for institutionsopdragelsen.

Heroverfor vil vi i det konservative folkeparti meget hellere være med til at give forældrene deres selvtilid og deres autoritet som opdragere tilbage ved at fortælle dem, at de naturligvis selv kan både udvikle og stimulere deres børn, hvis de ønsker det.

Da jeg sad i aftes og tænkte på, hvad jeg skulle sige under denne debat, rodede jeg i nogle papirer og fandt en meget interessant udtalelse, som jeg ikke skal forholde folketinget og tilhørerne at stifte bekendtskab med. Det er en udtalelse fra den verdensberømte amerikanske børnelæge dr. Benjamin Spock, som jo har været den fri opdragelses profet i alverdens lande, men som nu erkender, at han har været helt galt afmarcheret. Han siger (Berlingske Tidende for den 24. januar 1974):

»I det 20. århundrede er forældre blevet overtalt til at tro, at de eneste, der sikkert vidste, hvordan børn skal behandles, er

[Gerda Møller]

børnepsykiaterne, psykologerne, socialarbejderne og børnelægerne. På denne grusomme måde har vi professionelle – i den bedste mening – berøvet mødre og fædre deres autoritet og selvbillid.

Den sene erkendelse af den fejltagelse, som er gået op for andre for længst, kan ikke udslutte de skader, specialisterne har påført de mange børn og unge, som er ofre for fejltagelsen.«

Jeg synes, det er en meget, meget tankevækkende udtalelse fra en så berømt og anerkendt amerikansk børnelæge. Når vi derfor vil slutte denne debat fra vores side med at sige, at vi går ind for institutionerne – dem kan vi ikke undvære, men det må være således, at det virkelig er et frit valg for forældrene – så ligger der deri, at vi altså også må opdrage forældrene til at have den indstilling, at hvis de sætter børn i verden, må det ikke være således, at det første, de gør, er at stille krav til samfundet: nu har vi her et barn, værsgo, tag jer af det, det er ikke vores sag, vi har så mange andre ting at tænke på! Jeg tror slet ikke, at de forældre er klar over de konsekvenser, det får både med hensyn til børnenes opvækst og med hensyn til det samfund, som kommer ud af den form for opdragelse af børn. Vi vil altså gerne mane forældrene til at have et større ansvar, end mange i dag har over for deres børn.

Mimi Jakobsen (CD):

Også jeg kan naturligvis på CDs vegne henviser til vores ordførers udtalelser om børnepasningsordningerne i forbindelse med lovforslagets førstebehandling. Men da der synes at være særdeles divergerende og meget følelseladede meninger involveret i denne sag, vil jeg uddybe, hvorfor centrumdemokraterne er positive over for det oplæg, der er kommet fra regeringen.

Det er vi, fordi vi ser skolepasningsordningerne som et alternativ – og et mere fleksibelt alternativ – til fritidshjemmene. Jeg kan oplyse om, at man allerede i visse kommuner er godt i gang med disse ordninger – det er formodentlig også de fleste bekendt – og jeg kan også oplyse om, at de ønsker, der fremkom om skolepasningsordninger, faktisk ikke kom fra nogle emsige kommunalpolitikere eller pædagoger; de kom fra forældre, som fandt, at det eksisterende fritidshjemssy-

stem var for stift. De fandt, at man ikke nødvendigvis behøvede en heldagsplads i et fritidshjem for at få sine børn, kald det opbevaret eller kald det passet i nogle ganske få timer i forbindelse med deres skolegang.

Det er således, at vi i dag stadig væk kan se, at man rundt omkring i nogle noget nærliggende kommuner ikke undser sig for at tilbyde små børn 15 timers undervisning om ugen. Det turde være overflødigt at tilføje, at centrumdemokraterne finder det ganske utilstrækkeligt, at samfundet ikke kan tilbyde små børn, som oven i købet endnu ikke er blevet skoletrætte, mere end 15 timers undervisning om ugen. Derfor hænger skolepasningsordningerne i allerhøjeste grad sammen med børnehaveklasserne, som også centrumdemokraterne finder burde være et tilbud fra alle kommuner til alle forældre.

Jeg er meget enig i det, fru Gerda Møller har sagt om familiens ansvar, dens stilling og dens for ringe muligheder for selv at tage sig af sine børn, men så længe vi ikke pålægger moder eller fader at opholde sig i hjemmet de første seks af barnets leveår, må man acceptere pasningsordninger. Som sagt ser jeg netop skolepasningsordningerne som et bedre og mere fleksibelt tilbud til en lang række forældre, der ikke har det store behov for at få anbragt deres børn. En undersøgelse, som socialforskningsinstituttet foretog for nogle år siden, viste, at det faktisk var »de forkerte børn«, der kom til at gå i børnehaveklasse, og dermed mener jeg, at det var børn, hvis forældre – som oftest moderen – opholdt sig i hjemmet, og som derfor ikke havde et pasningsproblem, der kunne gøre det rimeligt, at barnet opholdt sig 2½ time i en børnehaveklasse. Men så længe man gerne ser udearbejdende kvinder først og fremmest, må man bare erkende, at ingen har mulighed for at opretholde et halvdagsjob, hvis man ikke fra samfundets side kan tilbyde mere end 2½ times ophold for børnene.

En anden væsentlig ting i forbindelse med skolepasningsordningerne i modsætning til fritidshjemmene er selvfølgelig, som det også har været fremhævet mange gange, at man undgår de skift, som først fritidshjemsophold, dernæst skoleophold og tilbage igen til fritidshjemsopholdet giver barnet. Jeg er ikke uenig i, at miljøsift et par gange i løbet af dagen kan være gunstigt, men der er ingen, der siger, at dette miljøsift nødvendigvis

[Mimi Jakobsen]

skal ledsages af en 20 minutters spadseretur fra fritidshjem til skole og fra skole til fritidshjem; det er stadig væk meget små børn, vi taler om.

Også det frivillige ungdomsarbejde har været inddraget i denne debat. Jeg er fuldstændig enig i fremskridtspartiets syn på værdien af det frivillige ungdomsarbejde, men jeg mener bare ikke, at den diskussion hører hjemme her, for mig bekendt er der ikke foranstaltet noget frivilligt ungdomsarbejde om morgenen fra kl. 8 til 9 eller om formiddagen fra kl. 11 til 12. At enhver kommunal pasningsforanstaltning, det være sig ungdomsklubber, fritidsklubber eller fritidshjem, egentlig burde have som formål at kanalisere disse børn over i andre aktiviteter, er jeg derimod enig i, for der er ingen grund til, at de kommunale myndigheder skal forsøge at gøre noget bedre end det frivillige ungdomsarbejde, som fungerer meget fint mange steder.

Som sagt er vores væsentligste motivering for at gå ind for dette her netop fleksibiliteten i systemet, og jeg forstår slet ikke de røster, der har været fremme om, at kommunerne og skolerne nu skal bygge nogle vældig dyre og stive systemer op. Jeg mener netop, det er det modsatte, der er tale om her. Jeg tror ikke, der er nogen kommuner – og nu kan man jo også lige skele til kommunernes betrængte økonomi – der vil oprette unødige skolepasningsordninger eller unødige dyre pasningsordninger, dertil er økonomien rundt omkring vist for stram. Jeg mener, man udmærket kan løse problemerne med hensyn til normeringer, lokaleforhold og personale i forbindelse med disse skolepasningsordninger, netop fordi børnene ikke skal opholde sig under disse ordninger i lang tid.

Altså for at gøre det kort: vi ser skolepasningsordningerne som et korttidsophold i forbindelse med skolegangen, mens det må være fritidshjemmene, der tager sig af hel-dagspasning. Det er klart, at dette også bør give sig udslag med hensyn til betalingen. Jeg finder det helt naturligt, at betalingen for skolepasningsordningerne står i forhold til den betaling, der afkræves af fritidshjemmene. Det må ikke være et økonomisk forhold, der får forældre til at vælge den ene eller den anden løsning, derimod simpelt hen deres pasningsbehov.

Jeg er meget tilfreds med, at vi får blødt disse meget stive systemer op. Forældre har vidt forskellige pasningsbehov, og derfor er det ikke rimeligt, at der, som det har været tilfældet tidligere, gives en absolut ensartet behandling og opdragelse af disse børn. Forældre har forskellige behov; lad dem også få forskellige muligheder for at få passet deres børn.

Alfred Andersen (SF):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Ebba Strange, ikke kan være til stede, skal jeg henvise til, hvad hun sagde ved førstebehandling af lovforslaget om skolepasningsordninger. Jeg må som andre ordførere sige, at det undrer mig noget, at vi skal diskutere denne forespørgsel fra fremskridtspartiet. Den 13. februar diskuterede vi regeringens forslag om skolepasningsordninger, og derfor vidste de, der havde overværet debatten – og det formoder jeg også fremskridtspartiet har – allerede dengang, hvilke planer regeringen har med hensyn til skolepasningsordninger, og derfor er dette som sagt kun en gentagelse. Der kan ikke komme noget nyt i denne diskussion, og derfor er det, som skal til nu, et udvalgsarbejde, hvor man ser, hvordan det forslag, regeringen har fremsat, kan forbedres. For vi er alle enige om, at det har givet problemer, at der har været børnehaveklasser i 3 timer, hvor der tidligere var børnehaveophold i 8 timer. Det må give nogle problemer, at børn, hvis forældre arbejder i 8 timer, kun har 3 timers beskæftigelse. Derfor er der selvfølgelig behov for skolepasningsordninger både for børnehaveklassebørn og for 1., 2. og 3. klassebørn med de korte skoletider, men lad det så blive skolepasningsordninger, som har et lige så højt niveau som fritidshjem, for ellers bliver det, som andre også har været inde på det, bare opbevaringsordninger.

Formanden:

Undskyld, det distraherer heroppe, når der tales så højt nær talerstolen.

Alfred Andersen (SF):

I socialistisk folkeparti mener vi som sagt, at det er udvalgsarbejde, der skal til nu, for det er uhørt, at man har to førstebehandlinger af et lovforslag, og det er faktisk det, der

[Alfred Andersen]

er tilfældet her, når man igen vil have et forslag frem, efter at regeringens forslag har været behandlet den 13. februar.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Nu er det jo tilladeligt at stille en forespørgsel, og man kom faktisk først med forespørgslen. I øvrigt har der været fremsat meninger her af en så uhyggelig karat, at jeg synes, det er udmærket, hvis der bliver lejlighed til at imødegå nogle af de værste af dem.

Når nu denne forespørgsel altså først finder sted, efter at vi har haft loven om børnehaveklasse og skolepasningsordninger til første behandling, vil det være kunstigt ikke at foretage dagens behandling ud fra undervisningsministerens skolepasningsforslag. Dog vil jeg ikke gentage, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen af lovforslag nr. L 161 vedrørende børnehaveklasse og skolepasningsordninger, men henviser til Folketingstidende 1978-79, sp. 6494-96.

Jeg vil gerne sige til hr. Uwe Jensen (Ribe a.), at kommunisterne i modsætning til fremskridtspartiet synes, at det er al ære værd, at BUPL har gjort sig til børnenes advokater i denne sag, og vi synes, det er udmærket, at de har været repræsenteret i udvalget. Det kunne godt gennem hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s henvisninger til BUPLs aktive indsats i forbindelse med lovforslagets grundlag lyde, som om fremskridtspartiet mente, at der var tale om utidig indblanding fra de uddannede pædagogers side.

Ved første behandling af lovforslag nr. L 161 karakteriserede den socialdemokratiske ordfører, fru Helle Degn, forslaget, der jo åbner mulighed for skolefritidsordninger, som »en af de måske nok største reformer i disse år«. Det forekommer mig at være store ord i februar, da jeg går ud fra, at fru Helle Degn betragter reformen som værende ikke bare stor, men også god. Samtidig gør fru Helle Degn dog opmærksom på, at socialdemokratiet vil stille sig lidt afventende, når det gælder de resultater, der kan opnås med hensyn til indholdet af den vejledning, der følger forslaget.

Der skal i den anledning fra kommunisternes side på det kraftigste opfordres til, at socialdemokraterne ikke stiller sig passivt afventende, men virkelig aktivt går ind for en ændring af denne vejledning. Hvis ikke

denne kan/bør-vejledning ændres til bindende retningslinjer for kommunerne, og hvis ikke kravet om, at der skabes økonomisk grundlag for ordningerne, rejses, skal det nok gå i opfyldelse, at vi står over for en af de største reformer i disse år, men samtidig for de børn, den omfatter, en af de elendigste. Hvis ikke det lykkes at få vejledningen ændret som netop skitseret, kan man nok så mange gange henviser til, hvad man stillede af krav ved førstebehandlingen, og henviser til de høje tanker og forventninger, man gav udtryk for. Hvis nogen overhovedet forestiller sig, at man rundt i landets kommuner sidder og studerer spalte op og spalte ned i folketingets forhandlinger – hvad næppe mange tror foregår – vil det alligevel ikke være noget, man behøver at tage hensyn til ved etableringen af de foreslåede pasningsordninger.

I sine afsluttende bemærkninger ved førstebehandlingen kom undervisningsministeren ind på, at der fra et par sider – og her vil jeg gerne have at kommunisterne medregnes – havde været talt om, at der ville blive lavet nogle billige, skrabebe opbevaringsordninger. Nej, fortsatte undervisningsministeren, der er tale om, at man med dette lovforslag giver en hjemmel til at lave disse ordninger i folkeskolens regie. Ja tak, men det var så sandelig de eksisterende, ulovligt etablerede skolepasningsordningers utilstrækkelighed, uensartethed og undertiden direkte ulødlige karakter, der gav anledning til, at den tidligere undervisningsminister sidste forår tog initiativ til forberedelse af et lovgrundlag for skolepasninger i folkeskoleregiet. Jeg vil stadig fastholde, at hvis ikke vejledningen får et ganske andet indhold og bl. a. bliver bindende for kommunerne, får vi, der er kritiske og skeptiske, desværre ret.

Lad mig fortsætte med nogle bemærkninger, der gerne må opfattes som spørgsmål. Jeg vil gerne have svar på følgende, og da der kun er tale om de store linjer og ikke små spidsfindigheder, forventer jeg, at nogen vil påtage sig at svare.

Hvorfor har man f. eks. ikke ventet på, at børnekommissionen fik afsluttet sit arbejde? Børnekommissionen er jo netop sat til at arbejde med opgaven at samordne de tilbud om børnepasnings- og fritidsaktiviteter, som samfundet skal tilbyde. Det arbejde ventes jo afsluttet her til foråret. I stedet har man altså

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

valgt at fremsætte dette delforslag, der måske vil hindre bedre ordninger.

Den arbejdsgruppe, ministeren nedsatte sidste forår, giver som begrundelse for, at ordningerne skal placeres på skolerne, at mange børn ikke tåler miljøskift, og de fremhæver også den trafikmæssige side af sagen. Men disse fordele kunne jo, som udvalget selv er inde på, i og for sig også opnås ved, at man lader ordningen være et fritidshjem eller en socialpædagogisk pasningsordning i henhold til bistandsloven.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge, hvilke funktioner pasningsordningerne i lovforslag nr. L 161 skal varetage, som ikke allerede i dag bliver varetaget af de socialpædagogiske pasningsordninger, der er oprettet på skolerne med hjemmel i bistandslovens § 69, altså ud over at føre tilsyn med de indskrevne børn og at beskæftige dem på en socialt og pædagogisk forsvarlig måde. Det må man helt sikkert have overvejet, inden forslaget blev fremsat.

Vil personalet være kvalificeret f. eks. gennem praktiske erfaringer med børn? Hvordan skal dette »praktiske erfaringer med børn« fortolkes? Det håber jeg man vil belyse med nogle eksempler.

Hvad angår ledelsesfunktionen, må man konstatere, at landets skoleinspektører skal til at bære nok en kasket. Hvis ordningen gennemføres, kan vi måske gå med til, at inspektøren bliver ordningens øverste administrative leder; det afhænger i allerhøjeste grad af, om vejledningen ændres. Derimod finder vi det lidet velgennemtænkt, at samme inspektør også skal klare rollen som den pædagogiske leder. Det har disse i øvrigt udmærkede mennesker faktisk ikke den nødvendige baggrund for at kunne opfylde. De har i deres uddannelse ikke beskæftiget sig med dette arbejdsområde, som jo altid på udmærket vis er blevet varetaget af mennesker, der specielt er uddannet til det arbejde.

Jeg kan ikke lade være med at sammenligne det med, at en patient hos lægen ønsker en henvisning til en gynækologisk specialist, men får at vide, at dem har man desværre ingen af her. Derimod kan man komme til en øre-, næse- og halslæge, han/hun er også flink og rar.

Nu findes der kommuner, der, til trods for at de skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutionerne for børn

og unge, ikke i praksis har levet op til dette krav. I den forbindelse vil jeg gerne spørge, om forslagsstillerne til lovforslag nr. L 161 finder det rimeligt, at der oprettes skolepasningsordninger i folkeskoleregiet, før man har levet op til bistandslovens krav.

Og som sidste spørgsmål, idet de mange øvrige spørgsmål, jeg ønsker besvaret, vil blive stillet i uddannelsesudvalget, kunne jeg godt lide at vide, hvorledes man helt aktuelt forholder sig til de kommuner, der fortsat inddriver forældrebetaling uden lovgrundlag; det sker jo i hvert fald frem til lovens ikrafttræden. Og hvordan vil man senere forholde sig til de pasningsordninger, der måtte opstå uden hjemmel i lovens § 3, stk. 4?

Det er altså disse spørgsmål af meget generel karakter, jeg godt vil have kommenteret og besvaret, nemlig: hvorfor har man ikke ladet børnekommissionen gøre sit arbejde færdigt? Hvori består de fortræffeligheder, som skolepasningsordningerne måtte have, og som ikke kunne opnås under gældende lovgivning, altså bistandsloven, såfremt socialministeren og undervisningsministeren udsendte de nødvendige cirkulærer om samarbejde og kompetenceforhold? Og hvordan fortolker man praktiske erfaringer med børn? Har landets skoleinspektører en uddannelse, der lever op til de krav, man i øvrigt stiller til ledere af børneinstitutioner? Kan en kommune siges at opfylde kravet om det nødvendige antal pladser til børn og unge ved til børn i 5–11 års alderen udelukkende at oprette skolepasningsordninger, medmindre disse opfylder kravene i gældende lovgivning? Og som det sjette og sidste: hvad gør man nu, og hvad vil man fremover gøre, hvis en kommune kræver forældrebetaling, uden at lovgrundlaget er i orden?

Afslutningsvis vil jeg sige, at jeg virkelig håber, at så mange som muligt i denne sal under det kommende arbejde får øjnene op for, hvor mange uløste problemstillinger der kan rejses omkring skolepasningsordningerne, og at man – det regner jeg i hvert fald med at socialdemokraterne vil – går aktivt ind for at sikre en standard, herunder et økonomisk grundlag, så vi ikke i børneåret får vedtaget en lovgivning, som vi bittert kommer til at fortryde senere hen.

Ole Vig Jensen (RV):

[Ole Vig Jensen]

Jeg er nødt til at sige til indledning, at i det radikale venstre føler vi, at denne forespørgsel og dermed også denne debat er overflødig.

Jeg mener også, at vi gennem de mange spørgsmål, der er stillet her på det seneste, kan se, at vi i virkeligheden nu er i gang med en åben, offentlig udvalgsbehandling, og det er forholdsvis usædvanligt, tror jeg.

Vi har netop for 14 dage siden diskuteret ministerens lovforslag og sendt det i udvalg, hvor det skulle under en grundigere behandling. Derfor er der ikke megen grund til på nuværende tidspunkt, synes jeg, at rejse en fornyet debat om dette spørgsmål.

Det skal da medgives fremskridtspartiet, at vi havde ikke haft debatten, da man fremsendte forespørgslen, men der har jo været god anledning til siden at trække forespørgslen tilbage og deltage i udvalgsarbejdet.

Jeg skal for god ordens skyld sige, at vi fra radikal side har givet tilslutning til, at der arbejdes i udvalget også med spørgsmålet om skolepasningsordninger. Vi er af den opfattelse, at der er behov for et sæt af regler, som kan klare en række af de problemer, som man i dag har, når man vil etablere skolepasningsordninger, men ellers har vi givet udtryk for netop i denne sag, at vi mener, der er en række uudnyttede muligheder i den eksisterende lovgivning. Det gælder bistandslovens bestemmelser om socialpædagogiske foranstaltninger, det gælder folkeskolelovens muligheder for at etablere fritidsaktiviteter både i skoletiden og efter skoletiden, og det gælder i øvrigt koordineringen, som også er nævnt her i dag, med hele udbuddet fra de frivillige børne- og ungdomsorganisationer. Vi mener altså, at der her kan gøres en indsats, før vi måske træffer væsentlig større beslutninger om at ændre folkeskolelovgivningen med henblik på at etablere varige skolepasningsordninger.

Vi afventer naturligvis udvalgsarbejdet og håber dér at få klaring på nogle af de spørgsmål, der også er stillet her i dag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Det er rigtigt, som det er blevet sagt, at det ikke er længe siden, emnet har været drøftet her, men vi mener alligevel, at debatten ikke er unødigt. Det er en meget alvorlig ting. Måske ser det ved første øjekast ikke ud af så

meget, men hvis man går lidt dybere i det, ligger der en klar tendens i det, og hvis det bliver misbrugt, kan det føre ud i tilstande, vi ikke ønsker.

Det glædede mig meget at høre fru Gerda Møllers indlæg, og jeg håber så, at den interesse for og kærlighed til familien, der kom til udtryk, også må give sig udslag i praktiske ting, sådan at vi kan få støtte til de forslag, der måtte blive fremsat for at imødegå den udvikling, som vi synes at være inde i.

Når vi skal drøfte dette emne i dag på baggrund af debatten forleden, er det, fordi der er noget galt.

Skolepasningsordninger. Ja, hvis vi havde en ordentlig familiepolitik, hvis vi så lidt anderledes på tingene, kunne vi måske om ikke helt undgå problemet, så dog klare en væsentlig del af det.

Det er, som om vi – og det gør vi ofte herinde – angriber symptomerne i stedet for at gå i dybden og finde ud af, hvad det egentlig er, der er galt. Det er også kommet til udtryk i indlæg her i dag – i hvert fald fra visse sider – at man mener, at børnene er forældrenes og i væsentlig grad skal præges af dem. Nu siger man, at nu er situationen sådan og sådan, den kan ikke være anderledes, derfor er vi nødt til at komme med alle disse ordninger. Hvorfor ikke vende problemet om og sige: lad os gå i dybden og se, hvad det egentlig er, der er galt, og så begynde at løse problemerne derfra. Lad os begynde med at give forældrene mulighed for selv i så stor udstrækning som muligt at tage sig af deres børn. Det blev nævnt heroppe før, jeg tror, det var af SFs ordfører, at i børnehaven havde man været i 8 timer og nu skulle man ned på 3 timer. Ja men der er da ikke noget galt i de 3 timer sådan set. Det, der er galt, er de 8 timer i børnehaven. Det kunne man også nok komme lidt ind på. Man taler så meget om, at børnehaven ikke skal være et pasningssted, men noget pædagogisk, noget godt, og det kan jeg være enig i, men man skal måske ned på et mindre antal timer, for at den virkelig kan blive det. Det er, ligesom man herinde taler med to tunger. På den ene side siger man altså, at man skal have disse pasningsmuligheder, og på den anden side siger man, at det må ikke være pasningsmuligheder, det skal være pædagogisk rigtigt. De stakkels børn, der skal være under pædagogik fra om morgenen, til de går i seng om

[Inger Stilling Pedersen]

afteen! De skal dog have lov til at udfolde sig frit en gang imellem!

Det er, som om man er kommet ind på, at skal børn passes og beskæftiges, kan det kun være af uddannet personale. Uddannet personale er godt, og det skal bruges til det, det er uddannet til, det er klart, men der er ingen, der siger, at man absolut skal omgås det hele dagen. Selvfølgelig kan der være nogle, der kan blive tvunget til det, men ellers må vi arbejde henimod, at børnene får mulighed for at være derhjemme. Derfor er vi nødt til at se på, hvordan vi gør det, og så siger man: det har vi ikke råd til, for det koster så og så mange penge. Ja men det gør ikke noget, at det koster lige så mange penge, når bare de bruges på en anden måde, så hvis denne debat om ikke andet så vil sætte tanker lidt i sving hos nogle og man måske vil være villig til at gå lidt i dybden med nogle af problemerne, tror jeg slet ikke, at den har været så forgæves og overflødig. Man elsker jo at sige om debatter herinde, at de er overflødige. Det kunne være meget sjovt at slå op i de grønne bøger derhenne og se, hvor mange gange det egentlig er sagt om debatter. Jeg tror altid, at de har en mission, hvis vi lader nogle af de tanker, der kommer frem fra forskellig side, prøve at sætte sig og vi prøver at tage dem op senere hen.

Vi mener ikke, det kan være rigtigt, at børnene efterhånden skal tilbringe hele deres dag i skolen. Og så siger man selvfølgelig: det er heller ikke tanken. Nej, men vi ved nok, at når først noget bliver sat i sving, kan det snart rulle, og så kan de planer og de tanker snart blive en realitet, som vi ved er fremsat fra visse sider, at børnene skal påvirkes uden for hjemmet. Så har man lejlighed til at få de meninger og holdninger frem, som man måtte ønske, og som skiftende regeringer og folketing måtte anse for at være de rigtige.

Det, det drejer sig om set fra mit og fra kristeligt folkepartis synspunkt, er at finde en balance i tingene. Børnene skal selvfølgelig i skole, og de skal også i børnehaven, hvis forældrene ønsker det, men det skal være af pædagogiske grunde. Dette med at blive pas-set er en anden sag, og jeg synes, at man her ligesom prøver at rode begreberne sammen.

Jeg tror også, det er væsentligt, at vi ikke kommer så langt, at det, at børnene skal være der hele dagen, kommer til at gå ud over

f. eks. det frivillige børne- og ungdomsarbejde. Det er også nævnt af tidligere ordførere. Det kan det nemt komme til på den måde, at børnene måske bliver så optaget af skolen, at de ikke får tid hverken til spejderarbejde, idræt uden for skolen eller noget som helst andet. Derfor vil vi fra kristeligt folkepartis side understrege, at det er vigtigt, at vi er på vagt.

Jeg tror, det er rigtigt, som det også er sagt tidligere i dag, at det er en udvikling, vi er inde i, og hvis ikke vi er vågne over for denne udvikling, vil den uvægerlig føre os ind i et samfund, i nogle forhold, som nogle måtte ønske, men som jeg tror et stort flertal ikke ønsker. Det er derfor, vi skal være på vagt, men alligevel skal vi selvfølgelig se på, hvordan vi løser problemerne i dag. Skolepasning tror vi ikke er det rigtige, men som vores ordfører sagde det under debatten sidst, vil vi i udvalget stille spørgsmål om, hvordan man har tænkt sig at det kunne komme til at fungere. Vi tror ikke på, at det er den vej, vi skal frem. Vi tror på, at det er helt andre ting, vi skal angribe for ikke at komme i den situation, at samfundet efterhånden helt overtager børnene og bestemmer, hvordan de skal formes og udvikle sig, så man måske kan danne det samfund, som man måtte ønske sig. Det vil vi fra kristeligt folkepartis side sætte os imod, og vi vil understrege det, som vi har sagt gang på gang, at vi mener, børnene er forældrenes ansvar og opgave. Samfundet skal støtte og give en ramme omkring familien, men det er ikke det, der skal bestemme, hvad der er de rigtige holdninger og meninger.

Skal den udvikling, som vi ønsker, fremmes, er vi nødt til at arbejde for, at forældrene får mere tid sammen med deres børn, f. eks. ved ad lovgivningens vej at gøre deltidsarbejde til ikke bare snak, men en realitet, så vi virkelig skaber muligheder for, at forældre og børn kan være sammen. Hvis vi får de tanker fremmet, tror vi virkelig, der er håb for vort land.

Alfred Hansen (DR):

Det er naturligvis en fuldt legal ret, fremskridtspartiet har til at begære denne forespørgselsdebat. Jeg mener imidlertid, at da lovforslaget kom frem, kunne man måske have konkluderet, at nu fik man da det ud af

[Alfred Hansen]

anmodningen om en forespørgselsdebat vedrørende skolepasningsordninger, at man fik regeringen til at komme med lovforslaget, og så kunne man have trukket forespørgslen tilbage. Jeg skal derfor ikke brede mig, selv om det kunne være fristende, vel vidende, at den resterende taletid ikke kan konverteres til en senere lejlighed.

Jeg skal blot lige knytte nogle kommentarer til det af hr. Uwe Jensen (Ribe a.) fremførte.

Jeg synes nok, jeg generelt må konkludere ud fra hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s indlæg, at hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s kendskab til uddannelser i al almindelighed kan være på et meget lille sted, og i hvert fald når det drejer sig om folkeskolen, er der i særdeleshed tale om et meget ringe kendskab for hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s vedkommende.

I det ene øjeblik taler hr. Uwe Jensen (Ribe a.) om pædagoger og i det andet øjeblik om folkeskolelærere, og hr. Uwe Jensen (Ribe a.) sagde, at folkeskolelærere har samme holdning som pædagogerne. Jeg går bestemt ud fra, at også folkeskolelærere er en slags pædagoger, ellers har den tid, som vi har brugt på seminariet til pædagogikundervisning, været fuldstændig spildt.

Det er også, ligesom hr. Uwe Jensen (Ribe a.) allerede kan se det israelske kibbutzmønster tone frem, hvor forældrene, hvis de opfører sig pænt, kan få børnene hjem lørdag-søndag. Jeg synes nok, at den fordrejning af kendsgerningerne, som ligger heri, er ganske overflødig.

Det er samtidig en grov mistillid til alle, som har ønsket at arbejde med børn og undervise børn, når hr. Uwe Jensen (Ribe a.) siger, at der naturligvis skal fuld pædagogbehandling på – og her kommer et direkte citat, så vidt som jeg kunne nå at notere det ned – »så den holdningsmæssige påvirkning er i orden«. Det er en grov insinuation, som jeg gerne meget kraftigt vil tilbagevise. Samtlige pædagoger inklusive folkeskolelærerne tilhører et vidt spekter, en bred vifte, af det danske samfund, og man kunne så opfordre hr. Uwe Jensen (Ribe a.) til at lade nogle fremskridtsfolk søge optagelse på seminarierne. Men det er måske den ringe udsigt til en nogenlunde acceptabel løn, der gør, at ikke ret mange fremskridtsfolk i hvert fald sådan offentligt tilkendegiver, at de ønsker at være pædagoger. Det står enhver frit for.

Så skal jeg blot sige om selve emnet skolepasningsordninger, som jeg også gjorde rede for det ved første behandling af lovforslaget herom, at vi fra retsforbundets side hilser med stor tilfredshed, at man bruger de eksisterende ressourcer.

Jeg mener også at erindre, at fremskridtspartiet ved anden lejlighed har fremført ønske om, at eksisterende klasselokaler osv. skulle bruges til noget nyttigt, og det er der altså mulighed for her. Men min skepsis, som jeg gav udtryk for ved første behandling af lovforslaget, har jeg stadig væk, og den går på: hvem skal passe børnene, og hvilken beskæftigelse skal børnene have? Skal det bare være en slags varmeskab? Alt dette har vi intet fået at vide om.

Når jeg nu kender lidt til, hvad man får ud af en forespørgselsdebat, er det ikke de mange oplysninger fra ministerens side. Jeg stillede nogle spørgsmål ved første behandling af lovforslaget og fik intet svar. Derfor skal jeg undlade, for ikke at spille tid og sætte ministeren i et dilemma, at stille nogle spørgsmål her. Det foretrækker jeg at gøre i uddannelsesudvalget. Det er jo et proceduremæssigt spørgsmål, om man skal diskutere lovforslagets enkeltheder her. Jeg mener at have erfaring for, at vi i udvalget får en god og bred forklaring på det, som vi ønsker forklaret.

Så skal jeg i øvrigt blot henvise til det, som jeg sagde ved første behandling af lovforslaget. Min holdning til problemet har ikke ændret sig, men der er stadig væk mange spørgsmål, som jeg endnu ikke har fået besvaret, men det håber jeg bliver tilfældet i udvalget.

Steen Folke (VS):

Fremskridtspartiets særprægede synspunkter på børnenes udvikling og opdragelse i almindelighed og skolepasningsordninger i særdeleshed agter jeg ikke at spilde krudt på.

Men på den givne foranledning vil jeg godt sige lidt om regeringens forslag til lov om skolepasningsordninger. Ganske vist havde vi en debat herom ved første behandling for et par uger siden, men jeg mener faktisk, at sagen er overordentlig væsentlig, så i og for sig kunne der godt være behov for en grundigere debat end den, vi fik lejlighed til den 13. februar.

[Steen Folke]

I spørgetiden den 14. februar havde jeg en kort udveksling af synspunkter med undervisningsministeren, fordi jeg havde spurgt, om ministeren gennem ændringsforslag ville sikre en forsvarlig standard på skolepasningsordningerne. Ministeren mente, der var noget, jeg måtte have misforstået. Hun mente kun, at debatten kunne dreje sig om det udkast til vejledende retningslinjer, som er optaget som bilag til lovforslaget. Jeg er enig i, at dette udkast i høj grad er værd at diskutere. Hvis skolepasningsordningerne nemlig bliver iværksat efter disse retningslinjer, vil det være et alvorligt socialpædagogisk tilbageslag.

Men det drejer sig også om selve lovforslaget, specielt om den meget afgørende og fatale vending i lovforslaget »ophold under tilsyn«. Det er nøglebegrebet i de foreslåede ordninger. Så vidt jeg kan forstå, er der en ganske væsentlig forskel på de foreslåede »ophold under tilsyn«-ordninger og så de socialpædagogiske pasningsordninger, som er hjemlet i bistandsloven og omtalt i socialministeriets cirkulære af 29. marts 1976.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at VS ville foretrække de socialpædagogiske pasningsordninger med en standard som på fritidshjemmene, som socialministereiet, så vidt jeg ved, var godt i færd med at etablere, da sagen gik over i undervisningsministeriets regie. Jeg vil bede ministeren bekræfte, at der i bistandsloven er hjemmel til at oprette socialpædagogiske pasningsordninger med en standard som på fritidshjemmene, og at det udkast til cirkulære for sådanne ordninger, som socialstyrelsen udarbejdede, vist i sommeren 1977, faktisk udtrykkelig siger, at kravene til ordningerne må være de samme som for fritidshjemmene.

For VS er det afgørende, at ordningerne får en sådan standard. Det kan ske i socialministeriets regie, men hvis det også kan ske i undervisningsministeriets regie, er det da i og for sig i orden, men lovforslag nr. L 161 vil vi, som jeg sagde ved første behandling, bekæmpe med piber og trommer. I og med at det stadig efter dette lovforslag er op til kommunerne at fastlægge standarden for skolepasningsordningerne, vil det være meget naivt at tro, at der efter lovens ikrafttræden vil ske de store ændringer i de kommuner, der allerede har indrettet skolepasningsordninger uden nogen form for rimelig standard

med hensyn til personaleuddannelse, personalenormering, lokaleindretning m.v.

Hvis man ikke fastlægger nogle krav om, at ordningerne skal have samme standard som fritidshjem, kan de ikke antages at imødekomme pasningsbehovet, specielt ikke for de mest truede børn fra de svageste hjem. Personalenormeringen er for lille til, at disse børn kan få den voksenkontakt og den individuelle hensyntagen, som er særlig vigtig for dem. De kan så søge de almindelige fritidshjem, men dér kan man risikere, at de bliver den dominerende og måske næsten enerådende gruppe, og det er ikke heldigt eller hensigtsmæssigt ud fra en socialpolitisk vurdering. Fritidshjemmene kan på den måde blive til ghettoer for de såkaldte risikobørn.

Men det er ikke kun et spørgsmål om disse truede børn. Det gælder for alle børnene, at det er en hård belastning at skulle være sammen med så mange jævnaldrende uden tilstrækkelig mulighed for voksenkontakt. Der er alt for få til at kunne give en forsvarlig pasning og beskæftigelse i en række af de ordninger, som er oprettet rundt omkring i kommunerne, og som nu skal legaliseres ved hjælp af L 161.

Det er en kendsgerning, at mange forældre anser institutions-kombinationen børnehaveklasse-pasningsordning for at være en fordelagtig løsning på anbringelsesproblemet for de 5-6-årige. Den er nem, der er ingen ventelister, det er som sagt ofte gratis, og der er færre transportproblemer. Men både skolen og socialektoren oplever, at der hermed vælges uheldigt for netop dem, der har det største behov. Udviklingen er gået i den retning, at flere og flere forældre er udearbejdende. Det drejer sig altså om børnenes hele situation, om deres fritid og deres beskæftigelse, ikke kun om et pasningsproblem, fordi man nu vil gøre børnehaveklasser obligatoriske. Det får konsekvenser for institutionspolitikken i det hele taget. Børnehaveklasserne æder sig ind på børnehaverne, så vi i stedet for aldersintegration får en tredeling af institutionerne: vuggestuer, børnehaver og børnehaveklasser.

Efter VS' mening må den eneste forskel mellem skolepasningsordninger og fritidshjem være, at skolepasningsordninger, altså socialpædagogiske fritidsordninger, er beliggende i forbindelse med skolen, helst i separate lokaler, men ellers i lokaler, hvor aktivi-

[Steen Folke]

teterne ikke hæmmes af skolens samtidige benyttelse af lokaler og nabolokaler.

Hvis man tager en kommune som Birkerød, hvor der har eksisteret interimistiske skolepasningsordninger i 6 år, kan man ganske klart se konsekvenserne af, at der ikke har været de samme krav til disse ordninger som til fritidshjem. Det har bl.a. bevirket, at der på et af kommunens fritidshjem er op til 45 pct. af de såkaldte risikobørn. Det er formentlig ikke særlig hensigtsmæssigt hverken for de børn eller for andre.

Hvor forældrene ved ordningernes start nok i almindelighed bød dem velkommen, fordi de praktisk kunne løse et pasningsproblem for de mindre børn, uden at de skulle ud i trafikken, er det nu gået op for forældrene, at ordningernes standard er noget særdeles afgørende.

Jeg vil godt til slut spørge ministeren: er ministeren egentlig bekendt med, hvad børnekommissionens flertal og formand mener om regeringens forslag om skolepasningsordninger?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg har kun nogle ganske få bemærkninger at gøre til ordførernes taler. Den første skal være til ordføreren for forespørgerne, hr. Uwe Jensen (Ribe a.), som citerede mig for at have sagt, at 75 pct. af børnene går i børnehaveklasse uden pasningsordninger. Det citat vil jeg gerne fralægge mig ophavsretten til. Det, jeg sagde ved førstebehandlingen her for 14 dage siden, var, at 75 pct. af kommunerne har børnehaveklasse. At der er behov for skolepasningsordninger, viser netop den omstændighed, at disse ordninger er groet op i stort tal inden for de sidste par år rundt omkring i kommunerne, så jeg tror nok, konklusionen må være den modsatte af den, hr. Uwe Jensen (Ribe a.) kom til.

Og når så hr. Uwe Jensen (Ribe a.) er vred over, at fru Helle Degn ikke vil være med til billige upædagogiske ordninger, må jeg omvendt kunne slutte, at fremskridtspartiet ønsker billige eller skræbete upædagogiske ordninger for vore børn. Det er et synspunkt, jeg ikke kan dele med fremskridtspartiet.

Hr. Wissing gav udtryk for, at skolepasningsordninger drejer sig ikke om børnenes tarv, men om en total ændring af det danske samfund i stil med de totalitære samfund.

Jeg er normalt villig til at debattere også meget forskelligartede synspunkter, men dette lader sig ikke kommentere seriøst.

Fru Gerda Møller sagde i sit indlæg, at det er forældrene, der er brug for i langt højere grad, end forældrene selv er klar over. Det synes jeg er en interessant udtalelse fra et parti, som normalt gør sig til talsmand for, at vi ikke må presse noget ned over forældrene, men jeg kan forstå på fru Gerda Møllers indlæg, at denne hensyntagen til forældrene øjensynlig ikke gælder, når det drejer sig om at forsøge at overtale en af forældrene til at passe børnene hjemme.

I øvrigt kan jeg helt og holdent tilslutte mig, hvad hr. Alfred Hansen sagde, nemlig at det er meget uhørt i dette hus med to førstebehandlinger af det samme forslag, og jeg synes, at de spørgsmål, der er stillet, hører hjemme ved behandlingen af lovforslaget, som blev fremsat her i begyndelsen af måneden. Det ligger nu i udvalget, og dér skal jeg stille mig til rådighed, alt det udvalget måtte ønske.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Af de to førstebehandlinger var denne i hvert fald den grundigste.

Hr. Alfred Hansen fra retsforbundet mente ikke, jeg kendte forskellen mellem folkeskolelærere og pædagoger. Jeg sagde i mit første indlæg, og jeg gentager: »Folkeskolelærere har ofte den samme politiske overbevisning som pædagogerne.« Jeg skulle måske have præciseret: børnehavepædagoger, børnepædagoger, ungdomspædagoger, fritidspædagoger og socialpædagoger. Når jeg anbragte en del folkeskolelærere i denne bås var det fra min side ikke ment som noget positivt.

Der har rent faktisk været en del positive tilkendegivelser, der pegede på det alvorlige i, at debatten ved første behandling af L 161 den 13. februar 1979 blev ret så overfladisk. Jeg er glad for den opbakning, vor forespørgsel fra forskellig side har fået i dag, men alligevel må jeg sige, at jeg på en måde opfatter debatten her som en slags boykot af at ville beskæftige sig sagligt med så betydningsfuldt et område.

Ved første behandling af L 161, hvor man debatterede børnehaveklasse og skolepasning under ét, har jeg måttet konstatere, at der i alt kun blev brugt 1 kvarter – 15 minut-

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

ter – inklusive ministerens redegørelse til dette vigtige emne, og denne forespørgsel i dag ofres der jo ikke ret mange flere minutter på. Selv om udvalgsformanden, hr. J. K. Hansen, lover, at vi kan få en del spørgsmål besvaret i uddannelsesudvalget, viser debatten her i dag, at løbet vedrørende skolepasningsordninger rent faktisk er kørt.

Undervisningsministeren kom i sit svar ikke i detaljer ind på de økonomiske og kompetencemæssige problemer, men jeg håber, at disse vil blive uddybet i uddannelsesudvalget.

Hr. Bertel Haarder bekræftede beklageligvis endnu en gang, at han ikke ser risikoen for en permanent ordning efter rene socialiseringsprincipper. Da jeg ikke tror, der kan findes en kompromisløsning vedrørende skolepasningsordninger mellem fremskridtspartiet og de tre venstrefløjspartier, og efter at jeg har hørt de mange positive tilkendegivelser omkring regeringens tanker, må jeg hermed endnu en gang fastslå, at vi med fuld fart er på vej mod det totalitære, socialistiske statsstyre, hvor alle skal styres og ensrettes fra vugge til grav. Og må jeg da spørge endnu en gang: er dette befolkningens ønske? Er dette ønsket hos den realistiske borgerlige fløj i salen her?

Fremskridtspartiet siger nej til dette nye skridt på socialiseringens vej, og derfor vil jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra socialiseringsprincipperne i den bebudede skolepasningsordning.

Tinget går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

J. K. Hansen (S):

Jeg kan med det samme sige, at vi vil stemme imod dette dagsordensforslag, som er fremsat af fremskridtspartiet.

Så skal jeg i øvrigt ikke forlænge denne debat om skolepasningsordningerne. Jeg skal blot konstatere, at vi her har fået det, man

vil kunne kalde en førstebehandling B af lovforslag nr. L 161 – noget helt nyt i dette tings historie.

Wissing (FP):

Såvel undervisningsministeren som flere ordførere har givet udtryk for, at denne debat har været overflødig, og de har motiveret det med, at vi har haft en førstebehandling vedrørende lovforslaget om skolepasningsordningerne. Men som hr. Uwe Jensen (Ribe a.) nævnte, er det jo sådan, at dette lovforslag, nr. L 161, også omhandlede børnehaveklasse og en udvidelse af befordringen for eleverne, og en stor del af førstebehandlingen behandlede netop disse ting, så der var ikke ret megen tid tilovers til den vigtige del vedrørende skolepasningsordningerne.

Så blev der henvist til, at vi kan arbejde videre i udvalget. Det er da rigtigt, og det kan vi, som vi plejer, bag lukkede døre. I den forbindelse kunne jeg godt sætte spørgsmålstegn ved, om denne debat er overflødig. Er det, fordi visse partier ikke ønsker, der skal komme alt for megen fokus på denne sag?

Det skuffede mig at høre hr. Bertel Haarder, der her i tinget sidste sommer, da vi behandlede U 90, tog meget kraftig afstand fra de intentioner, der er indeholdt i U 90. Jeg må undre mig, når jeg i dag hører, at hr. Bertel Haarder tilsyneladende uden nogen form for modstand accepterer, at man allerede i praksis prøver at tage U 90 til indtægt. I hvert fald er det jo helt i overensstemmelse med det lovforslag, der her er udarbejdet. Så gentog hr. Bertel Haarder i dag, hvad han sagde ved førstebehandlingen af lovforslaget, at venstre meget indtrængende vil opfordre kommunerne til at gå yderst forsigtigt frem og kun oprette ordninger, hvor der er gode begrundelser for det. Men her må jeg da gøre venstre opmærksom på, hvad et medlem af arbejdsudvalget, borgmester Ib Juul, skriver i bladet Danske Kommuner, nr. 24, 1978. Hr. Ib Juul gør opmærksom på, at udvalget har foreslået 50 pct. statsrefusion af lønudgifterne, men vel vidende, at dette næppe realiseres i denne omgang, siger han videre:

»Skulle ministeren ikke følge forslaget om statsrefusion, er det mit indtryk, at mange kommuner alligevel vil oprette disse ordnin-

[Wissing]

ger, fordi de indeholder så mange pædagogiske fordele.«

Fru Mimi Jakobsen fremhæver nu, at skolepasningsordningerne er frivillige for kommunerne. Det var børnehaveklasserne også, og det er de endnu, indtil loven er vedtaget, men så er det ikke frivilligt for kommunerne mere. Og der er ingen tvivl om for mig, at dette heller ikke fortsætter med at være en frivillig ordning.

Endelig vil jeg lige sige til hr. Alfred Hansen vedrørende pædagoguddannelserne, at fremskridtspartiet ikke ligefrem anbefaler de unge at søge disse uddannelser, og det skyldes den enorme overproduktion, der for tiden finder sted. Der er faktisk for disse uddannelsers vedkommende tale om en total udsigtsløshed. De mange, især unge, som har brugt mange år på en uddannelse, kan bagefter ikke udnytte den.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne begynde med at sige, at det konservative folkeparti ikke kan gå ind for den af fremskridtspartiet foreslåede dagsorden. Så længe vi ikke ved, hvad skolepasningsordningerne indeholder, kan vi ikke sige ja til denne dagsorden.

Så vil jeg gerne sige til undervisningsministeren – og det er det, jeg egentlig kom herop for – at jeg forstår ikke rigtig, hvad det er, undervisningsministeren mener at det konservative folkeparti eller jeg vil presse ned over hovedet på forældrene. Jeg sagde udtrykkelig, at vi betragtede de forskellige pasningsordninger for børnene som en serviceforanstaltning, som det er op til forældrene selv at gøre brug af. Men når det er sagt, sagde jeg, er vi ikke i tvivl om, at der også er brug for, at forældrene i højere grad, end de selv er klar over, må være med til at skabe bedre kår for næste generation. De må betragte børnene som en så vigtig del af familien, at det kræver en indsats af forældrene gennem en kortere eller længere tid at have ansvaret for deres børns opvækst og opdragelse. Jeg kan ikke se, at det er at presse noget ned over hovedet på forældrene.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg kan på CDs vegne afvise den af fremskridtspartiet foreslåede dagsorden. Så vil jeg i øvrigt gerne takke hr. Wissing for belærin-

gen. Jeg er naturligvis klar over, at børnehaveklasserne i øjeblikket er frivillige, men at vi fremover skal pålægge kommunerne at oprette dem, og det er jeg ganske enig i.

Om skolepasningsordningerne en dag skal gøres obligatoriske, ved jeg ikke, og det vil jeg vente med at tage stilling til. Jeg synes, det er meget tilfredsstillende, at kommunerne får mulighed for at oprette disse ordninger afhængigt af det lokale behov. Om man har fritidshjem, om man ikke har fritidshjem, om man har pladser nok eller man ikke har pladser nok, det overlader jeg trygt til kommunerne.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Jeg vil bare kort sige, at her opfordres vi til at tage stilling til at tage afstand fra nogle socialiseringsprincipper, som ikke findes i det bebudede skolepasningsordningsforslag. Det kan vi ikke medvirke til.

Ole Vig Jensen (RV):

Helt i overensstemmelse med, hvad jeg sagde i mit første indlæg vedrørende denne forespørgsel, skal jeg sige nu, at vi føler også denne dagsorden overflødig, og vi stemmer imod.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti mener ikke, at dagsordenen, som den er formuleret, hører hjemme under denne debat. Ved at stemme for den blander vi os allerede nu i behandlingen af et lovforslag, der ligger i udvalget. Om der måske skulle være noget rimeligt eller rigtigt i det, der står i den, skal vi lade være usagt. Vi tror, der kan være det, og vi vil derfor i denne omgang undlade at stemme.

Alfred Hansen (DR):

Jeg siger tak til hr. Uwe Jensen (Ribe a.) for bekræftelsen af, at min fortolkning af hr. Uwe Jensen (Ribe a.)s første indlæg var korrekt. Hr. Uwe Jensen (Ribe a.) gentog heroppe, at han havde sagt, folkeskolelærerne har samme politiske holdning som pædagogerne. Og da han udbasunerede en sådan påstand, var det naturligt at følge op med spørgsmålet: hvilken politisk holdning er det, hr. Uwe Jensen (Ribe a.) fastslår at de danske folkeskolelærere har? Hr. Uwe Jensen (Ribe a.) benægter, at det sikkert forholder sig som i

[Alfred Hansen]

den øvrige befolkning, med stort set den samme procentuelle andel. Jeg vil meget gerne have hr. Uwe Jensen (Ribe a.) til her at dokumentere sin påstand. Hvad er begrundelsen for det, der her er sagt? Hvad er begrundelsen for, at hr. Uwe Jensen (Ribe a.) siger, at folkeskolelærerne har samme politiske holdning som pædagogerne? Jeg skal blot spørge hr. Uwe Jensen (Ribe a.): hvilken politisk holdning er det, hr. Uwe Jensen (Ribe a.) her vil fastslå at de danske folkeskolelærere har?

Så sagde jeg i mit første indlæg, at hr. Uwe Jensen (Ribe a.) havde afsløret et meget ringe kendskab – og jeg kunne have tilføjet, og det skal jeg gøre nu – til uddannelsesproblematikken i al almindelighed og folkeskolens i særdeleshed. Det er en ærlig sag, at man ikke har indblik i tingene, men der er ingen, der har tvunget os til at gå og skilte med det.

Så skulle man umiddelbart forestille sig, at det lyder som sød musik i hr. Alfred Andersens øren, i fru Gertrud Stjernholm Nielsens øren og ikke mindst i hr. Steen Folkes øren, når hr. Uwe Jensen (Ribe a.) udbasunerer, at – direkte citat – »vi er med fuld fart på vej mod det totalitære socialistiske statsstyre, hvor alle skal styres og ensrettes fra vugge til grav«.

Det er et citat af hr. Uwe Jensen (Ribe a.) fra for ca. 5 minutter siden.

Jeg skal give hr. Uwe Jensen (Ribe a.) så meget ret, at vi skal ikke bevæge os i retning af et socialistisk samfund. Dette ønsker retsforbundet heller ikke. Vi ønsker heller ikke et totalitært styre. Men når hr. Uwe Jensen (Ribe a.) fastslår, at dette forslag virkelig er noget, der vil sætte gang i socialismen, så bør hr. Uwe Jensen (Ribe a.) læse, når folketingets forhandlinger kommer, referatet af, hvad de virkelige socialister har sagt herinde til dette forslag, og det beroliger mig faktisk, at hr. Steen Folke og fru Gertrud Stjernholm Nielsen ikke kan acceptere dette forslag.

Så skal jeg blot sige om dagsordenen, at den ønsker retsforbundet ikke at stemme for. Vi mener, at fortolkningen af lovforslag nr. L 161, gående på socialiseringsprincipper, ikke er rigtig. Nu findes der to former for socialisering, men jeg går ud fra, at når hr. Uwe Jensen (Ribe a.) og fremskridtspartiet taler om det, er det nok i forbindelse med en fæl

socialisme, for ellers er der også et andet begreb, der hedder socialisering.

Steen Folke (VS):

Jeg tror nok, der er noget, den sidste ærede taler har misforstået omkring VS' politik, men det skal jeg ikke gå ind i en debat om nu.

Derimod vil jeg gerne meddele, at VS agter at stemme for fremskridtspartiets dagsorden. VS er i virkeligheden 100 pct. enig i dagsordenens formulering. Vi vil tage fremskridtspartiet på ordet. Ganske vist er det noget forpulet vrøvl, fremskridtspartiets talsmænd har stået her på talerstolen og sagt, om, at dette forslag og disse ordninger ville bevæge samfundet i retning af en totalitær socialistisk stat osv. osv. Det var af en karakter, så jeg i mit hovedindlæg i dag ikke fandt anledning til at kommentere det overhovedet.

Men som hr. Alfred Hansen var inde på det, betyder socialisering også noget ganske andet, noget, som i høj grad har noget med forslaget om skolepasningsordninger at gøre. VS tager rent faktisk afstand fra socialiseringsprincipperne i den bebudede skolepasningsordning, hvor socialisering forstås som opdragelse, tilpasning til samfundet, eller hvordan man nu vil definere det. Det, der er det vigtigste princip, det vigtigste socialiseringsprincip, i forslaget om skolepasningsordninger, er det princip, der hedder »ophold under tilsyn«, et fuldstændig uacceptabelt socialiseringsprincip, som knæsettes i og med det lovforslag, som SV-regeringen nu har fremsat. Da vi tager afstand fra dette princip, agter vi at stemme for fremskridtspartiets dagsorden.

Formanden:

Jeg må endnu en gang beklage, at der er medlemmer, der mener, det er nødvendigt at bruge et sprog, der er i strid med forretningsordenen. Jeg har ikke noget imod, at forretningsordenen bliver ændret, men så må der stilles forslag om det. Nu må man rette sig efter den nuværende. Det må jeg gøre, og det må medlemmerne gøre.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

Jeg har ingen kommentarer til hr. Steen Folke, men takker for den massive opbakning bag vor dagsorden.

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

Hr. Alfred Hansen, retsforbundet, glemte det lille ord »ofte«. Jeg sagde, og jeg gentager det nu for tredje gang: folkeskolelærerne har ofte den samme politiske overbevisning som pædagogerne og vil gerne have fingre i børnene, og derfor bakker de måske skolepasningsordningerne op. Andet sagde jeg ikke.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg skal blot for god ordens skyld gøre opmærksom på, at regeringen ikke er enig i de synspunkter, der kommer til udtryk i den foreliggende dagsorden, og derfor må opfordre til at stemme imod, hvad jeg også med tilfredshed har konstateret at de fleste af ordførerne har givet udtryk for at man vil.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Uwe Jensen (Ribe a.)* (FP) (se foran) forkastedes, idet 24 stemte for, 101 imod; 15 stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om pensionering af flyveledere.

(Lovforslag nr. L 165. Fremsat 2/2 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Otto Mørch (S):

Jeg skal kort på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget om pensionering af flyveledere til en hurtig og velvillig behandling.

Da man fuldt berettiget har fundet det ønskeligt af hensyn til lufttrafikikkerheden at lade flyvelederpersonale ophøre med deres flyvesikkerhedstjeneste i en væsentlig lavere alder end den almindeligt gældende aldersgrænse, har der naturligvis forud været ført forhandlinger med berørte tjenestemandorganisationer, i dette tilfælde Statstjeneste-

mændenes Centralorganisation II. Her er der opnået enighed om fastlæggelse af en aldersgrænse på 55 år som den alder, hvor man tidligst kan fratræde. Tillige er der opnået enighed om en særlig beregningsform for pensionen, der opnås ved alderspensionering, således at optjening af pensionsanciennitet er sikret. For de allerede ansatte flyveledere er der ligeledes gennem forhandling sikret dem, der er ansat i en relativt sen alder, en speciel og tilfredsstillende beregningsform.

Som sagt kan vi fra socialdemokratiet anbefale en hurtig og velvillig behandling af et meget velmotiveret forslag.

Ernst Schmidt (FP):

Det lovforslag, der ligger her, om førtidspensionering af flyveledere, lyder, som om det er noget meget luftigt, og det er det også. Det er simpelt hen en flyvetanke, at man løser nogen problemer her i landet ved at sætte folk på førtidspension. De mennesker, det drejer sig om, er i fuld vigør og i deres bedste alder. Det er klart, at når man har et erhverv, der kræver fuld indsats, er det et ganske specielt erhverv, og det er også klart, at der skal noget specielt til på mange områder, men at det skulle medføre, at man skal have den særstilling at få pension, bare fordi man ikke er 100 pct. på toppen, forekommer fuldstændig forkert, navnlig i betragtning af, at det er fremstillet som et socialt godt forslag. Det er helt urimeligt. Jeg kalder det socialt, at man på den måde vil skelne mellem de forskellige grupper her i samfundet.

Fremskridtspartiet, der går ind for ens pension til alle, uanset hvad man har beskæftiget sig med, kan selvfølgelig overhovedet ikke godtage sådan et forslag, og vi finder overhovedet ingen grund til at sige noget godt om det, ud over at vi accepterer, at der er forskel på de forskellige erhverv her i landet. Vi vil altså stemme imod lovforslaget, og i øvrigt vil vi meget gerne i udvalget dykke ned i begrundelsen for, at man er kommet med sådan et forslag, der gør skel mellem forskellige grene af den arbejdende del af den danske befolkning.

Holmberg (V):

Jeg må indrømme, jeg ikke har så forfærdelig mange bemærkninger til dette lovforslag om pensionering af flyveledere, da jeg